

◦◦◦ A MAGYARORSZÁGI ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK KÖZLÖNYE ◦◦◦
 ◦◦ KIADJA AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET BUDAPESTEN ◦◦

Ezen lap közleményeinek utánnymását nemcsak szívesen megengedjük,
 hanem tisztelettel kérjük is.

Megjelenik egyszer havonként || Előfizetési ára 1 évre 2 korona

II. ÉVFOLYAM

1905. MÁRCZIUS

∴ 3. SZÁM ∴

Kérelem a nagyközönséghez.

MOTTO: „Aki valamely érző lénynek szenvedését közömbösen tudja nézni, annak lelke kész talaj a gyilkosság gondolatának megtermésére; csak az kell, hogy a szenvedély szele a magot oda vigye.“

Gr. Apponyi Albert.

A tisztelt közönség figyelmét és könyörületét hívjuk fel — nem kérve semmi anyagi segílyt e nehéz időkben — a némán szenvedő de érző lények: a kinzott állatok iránt.

Kérjük ezt első sorban a lóval szemben. Rosszul táplálva, elcsigázva, legtöbbször megvakulva, a rosszul illő szerszám alatt sebekkel borítva kénytelen az a szegény pára kora reggeltől késő estig, erejét messze túlhaladó terheket

vonszolni; az istállóban sokszor alig talál annyi helyet, hogy a pihenésre engedett pár órára leheverhessen. Kocsisa rendesen olyan, kinek a hajtásról és a lóval való bánásról fogalma sincs és aki a szegény állatot kegyetlenül addig üti-veri, míg az szenvedéseiben összerogy. Borzasztó e hű és munkás állat sorsa, mely megkeresi gazdája kenyerét, megfeszíti végső erejét, hogy a reá rótt terhet tova vonszolja és — fájdalom — némaságában nem képes szenvedéseit elpanaszolni! Ha ezt tehetné, mily rémitő vádakot emelne a kegyetlen emberek ellen!

Kérjük, hogy butor-, szén-, fa- és egyéb fuvarozásra csak oly fuvarost vegyenek igénybe, akinek jól táplált, erős lovai vannak. Érdekében

áll ez a fuvarozó iparnak is, mert csak így lehet leráznia magáról a méltatlan és tisztességtelen károsító versenyt.

Tisztelettel kérjük, méltassák figyelmükre a rogyásig kergetett bérkocsis lovakat, melyeknek állandó hajszolása fővárosunk embertelenségeinek egyik szomorú és legvisszataszítóbb jelensége. Azokat, kik bérkocsit használnak, kérjük: ne tűrjék az állandó durva rángatást, folytonos ostromozást és a keserves kinokra gondolva, melyeket a szegény agyongyötört állat szenved, ne engedjék meg ok nélkül a lelketlen hajszolást és ne vegyenek igénybe olyan bérkocsikat, amelyekbe előregedett, a koplalástól erőtlenségű lovak vannak fogva, sőt inkább hívják fel ezen állatokra a legközelebbi rendőr-őrszem figyelmét.

Kérjük a tisztelt nagy közönséget és külön is a minden jóért hevülő, az igaztalanságot és brutalitást megtorolni mindig kész, nemes érzésű ifjúságot, hogy látva az embertelen kinzásokat, emeljék fel erélyes tiltó szavukat és a törvény értelmében közbelépni köteles rendőr-őrszemnél szükség esetén tegyék meg feljelentéseiket.

Kérjük a lovas gazdákat és kocsisokat, hogy a sokat tűrő és szenvedő lovakat, kenyérkereső segítségüket, szükség nélkül, mértéktelen hajszolással ne kinezgessék s ha szükség rendelte terhes ut után látják a párolgó, nyomorult, sokszor béna és vak állatokat, amint inaik reszketnek és a hab szakad róluk, — hóban, fagyban, szélben, óvják legalább jó takarással, s a letört, beteg és elvényt — saját testüket alig vonzó — állatokat ne kinzó ostromcsapásokkal, de gondozással igyekezzenek javítani és szükség esetén kicserélni.

Saját érdekükben kérjük még a lovas gazdákat és kocsisokat, mentse meg lovaikat a szemellenzőknek a szemreszorításától, mely keserves kinokat okozva, az alig látó lovat ijedőssé s legtöbbször vakká is teszi; óvják meg lovaikat a rossz vasalás és elevenbe vert szegek melletti használatától, a másik kegyetlen

kintól, mely néha a pata elvesztését, gyakran az örökös sántaságot eredményezi; azután téli befogásnál a fagyos zablák szájba tételétől, mely azonnal odafagyva, a legkisebb huzásra égető kinnal szakítja magával a bőrt, sőt huzadarabokat, teljesen érzéktelenné tevén végre a kinzót minden vezetés iránt; kérjük, hogy kinzó farkcsontítás által ne vonják el lovaiktól a rovarok elleni egyedüli védelmet.

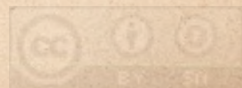
Kéréssel fordulunk a nőkhöz is, kik érző szívével a fájdalmak enyhítésére hivatottak, hogy elnézésből vagy meggondolatlanságból ne kövessék el és ne engedjék elkövetni a legkegyetlenebb kinzásokat, melyek nap-nap után a konyhákban és ételmezi piacokon részint az eladók, részint a vásárlók durva lelkülete és meggondolatlansága folytán állnak elő: mint a halak élve lepikkelyezése, élve darabokra vagdalása, — a baromfiak fuladásig összezsufolása, lábuknál felakasztva és lóbálva czipelése, véresre kötözése és végül rosszul végzett hosszú kint és vergődést okozó leölése.

A művelt lelkű nőktől csakis azt kérjük, hogy lássanak és jusson eszükbe, hogy az állat is érez és akkor bizton tudjuk, hogy borzadva szüntetik meg és fölháborodva tiltják el a kegyetlen kinzásokat.

Legyenek még azon a nők, hogy gyermekeik ebeket, macskákat, szárnyasokat tudatlanságból, vásottságból, játékból ne gyötörjenek; hasznos madárfészkeket, tojásokat, fiókákat meg ne semmisítsenek; gummiröpitővel, parittyával, Flaubert-fegyverrel élő lényekre ne lödözzenek.

Nem kérünk anyagi segílyt a kinzott és szenvedő állatvilágnak e nehéz s az emberi nyomor szavaitól hangos időben, de kérjük, a mit gazdag és szegény egyaránt adhat, — kérünk az emberi szív érzéseiből, a könyörületből és szánalomból e néma szenvedőknek is!

Az Országos Állatvédő-Egyesület.

Házi állatok megmentéséről, tüzvész esetén.

Riedel Alajos a „Landwirtschaftliche deutsche Rundschau“-ban így ír:

Tüzvész esetén sokszor a leghiggadtabb ember is elveszti a fejét, különösen akkor, ha saját birtoka és tulajdona forog veszélyben. Félelem, aggodalom játszik a főszerepet és ritka az az ember, aki nyugodtan iparkodik ingóságait és házi állatait megmenteni, ha feje felett ég a ház. Igaz ugyan, hogy a hivatásos tűzoltóság feladata a mentést a lehető legnagyobb kitartással és nyugodtsággal véghezvinni, de mindig és mindenütt a legjobb akarat és kiváló gyakorlottság mellett sem lehet idejekorán a helyszínén és bizony gyakran későn érkezik. Tekintettel arra, hogy gyors, szakszerű beavatkozás sokszor váratlan sikert eredményez, mindenki köteles a tűzoltóság megérkezéig erejéhez mérten segíteni; ehhez első sorban szükséges a bátorság, nyugalom, a mentési munkálatok s a házi állatok természetének és szokásainak ismerete.

Már régi tapasztalat, hogy tüzvész esetén az állatok, ha kihozták az istállóból, rögtön visszafordulnak, mert a lángoktól megrémülve, ösztönszerűleg keresnek védelmet az istállóban, ahol különösen a juhok és lovak — hacsak nincsenek erősen megkötve — mindenkor összebujnak egy csomóba és többé szét nem terelhetők. A tűz szokatlan látványa nyugtalanítja őket és a közeledő vész érzete összereteli s védelmi állásba kényszeríti őket, éppen ezért keresik fel az istállónak leg-sötétebb, a tüztől legtávolabb eső zugát, ahonnan azután el nem kergethetők.

Vigyázni kell tehát a következőkre:

1. sohasem szabad valamennyi állat kötelét egyszerre megoldani;
2. különösen a lovak szemét kell bekötni és egyenként kivezetni;
3. csak a legvégső esetben szabad valamennyi állatot egyszerre elereszteni, egyidejűleg azonban egy állatot erőszakkal kell kivonszolni, a többit pedig ütlegekkel utána kergetni.

Rendkívül előnyös, ha az istállónak több, ellenkező oldalra nyíló ajtaja van, ilyenkor az állatokat a tüzzel ellenkező irányban kell kivezetni. Szükség esetén — ha van idő — az istálló falát is át lehet törni s a nyíláson át kivezetni az állatokat. Szárnyasokat össze kell fogdosni s zsákba dugni és más, biztos helyre vinni. Legnehezebb a disznót megmenteni, azt meg kell kötni és kivinni.

Legtöbb esetben elfeledik a méheket és azok a füstben és hőségben elpusztulnak; a röplyukakat be kell tömni, az egész kast óvatosan felemelni s biztos helyen a röplyukat azonnal kinyitni, hogy a méhek meg ne fulladjanak.

A mentésnél szigorúan kerülni kell minden lármat, hangoz beszédet, kiabálást. Mindenki dolgozzék nyugodtan, saját élete biztonságának figyelembevételével, 2—3 nyugodt, erős társsal. Előnyös, ha az állatok gondozója is jelen van, mert az állatok az ő hangját

ismerik s szívesebben engedelmeskednek neki. Nagy hátrány, ha az ajtók befelé nyílnak, ennek a hibának már sok ember és állat esett áldozatul; ha tűz van, mindenki ösztönszerűleg az ajtóhoz tolikodik, beszorítják s ha csak kívülről be nem törrik a benrekedtek mind elvesznek s a legborzasztóbb halál vár rájuk.

Tierschutz-Correspondenz.

Néhány szó a ludak hizlalásáról.

Régi dolog, hogy a ludakat tésztával tömik s ne-hogy az állat azt kirázhassa, nyakát gyengén összeszorítják. A tömést rendszerint 5—6 hétig folytatják, a ludnak minimális mennyiségű vizet adnak s mozgását megakadályozzák; ha különösen „jól“ akarják hizlalni olyan alacsony és szűk ketrecbe zárják, amelyben megfordulni is alig tud; sok hizlaló az állatot szíjjakkal kötözi meg az egész hizlalási idő tartamára. Mivel a ludak a nagy mennyiségű táplálékot mozgás híján megemészteni nem tudják, megbetegednek. Légzési nehézségek, fájdalmas emésztési zavarok állanak be, májuk megdagad, a naponkénti kétszeri tömés mindig kiujítja és fokozza az állat kínjait; de a ludak meghiznak s májuk rendkívül megnagyobbodik. Az állatkínzástól eltekintve, ez a hizlalási mód a képzelhető legcélstlenebb, mert a táplálék nagyrésze emésztetlen marad, tehát kárbavész. A rossz emésztés következtében megromlott nedvek a vért is elrontják és színében is elváltoztatják. A tömött liba tulajdonképpen beteg, beteg a husa, de főleg a mája. A máj rendeltetése ugyanis a szervezetben felhalmozódó elhasznált, felesleges, ártalmas nedvek kiválasztása; a tömött liba mája erre képtelen, a benne felgyülemelő beteges nedveket feldolgozni nem bírja, ezért feldagad s ezekből a beteg májából készítik azokat a hires, drága pástétomokat, amelyeknek „nehezen emészthetősége“ egyébként köztudomású! A sulyos beteg állatok s azok szerveinek állandó élvezete csakis káros hatású lehet. Az állam gondoskodik róla, hogy csak egészséges négy-lábuak husa kerüljön közfogyasztásra, míg a májbeteg, tulhizlalt libákat akadálytalanul engedi piacra.

(„Unser gefiedertes Volk“, „Tierbörse“ és „Der Tierfreund“ nyomán.)

Kutya, mint nyomravezető.

Duwe bérest, két gyermek apját azzal gyanusították, hogy Hagendorfban, Königslutter külvárosában kegyetlenül meggyilkolta a 11 éves Bebenroth Helenát. A gyanu mindinkább erősödött. A bírák, valamint a törvényszéki vegyész mindent elkövettek a tettes kinyomozására s hogy egy nyomot se hagyjanak elveszni, Bussenius felügyelővel és annak juhászcutyájával, Harrassal Königslutterbe mentek; Duwevel és még egy

gyanusítottal együtt 11 órakor elbujtak özv. Bebenrothné telkén. *Harrast* elvezették a tett színhelyére, ahol még voltak vérnyomok, majd elküldötték keresni. A kutya legelőszőr az egyik bírót, — aki egy ideig a tett színhelyén tartózkodott — szaglálta meg, de csakhamar elfordult tőle és ráugrott valakire, aki felkiáltott. Arra a kérdésre, hogy ki kiált, ez a felelet érkezett: én; ki az az én? *Duwe*. A kísérletet még kétszer ismételték, de a résztvevők mindannyiszor helyet cseréltek. *Harras* mindkét esetben habozás nélkül *Duwa* ugrott, eltépte nadrágját, megharapta lábát. Az esemény a jelenvoltagekre nagy hatást tett, csak *Duwe* tagadott állhatatosan s igyekezett ártatlansága látszatát megerősíteni, végre azonban — mint *Braunschweigből* írják — a bizonyítékok sulya alatt megtört és bevallotta tettét.

Egy lelketlen bérkocsis.

(*Alkalmi nagyvárosi életkép.*)

Élénk sürgés-forgás látható a főváros utcáin. Nagy embertömegek vonulnak fel, zászlókkal, lengő tollakkal tarkítva a zajos csödületet. Hosszu kocsisorok dübörögnek kora reggeltől késő estig.

Képviselőválasztás van. A pártirodák előtt izgatott csoport gyűlt össze. Az emberek türelmetlenül várják a legujabb híreket. Néha a megbotránkozás hangjai zúgnak végig a jelenlevők között. Ujságolták, hogy valahol emberhalállal, fejbetöréssel végződő verekedéssel fokozódott a választók szívesvendélyes vitája. Egy ideig hevesen tárgyalják a történeteket, de csakhamar ismét az érkező szavazók száma vonja magára a közfigyelmet.

Vágtató kocsik száguldanak a főváros távoli részeibe, hogy elhozzák a szavazó polgárokat. Az általános zürzavarban mindenki csak a lobogó zászlókat nézi, csak a lelkes üdvriadalt hallja és senki sem figyel azokra a szegény elcsigázott párákra, melyek oly nagyon megszenvedik a képviselőválasztás mozgalmait.

Az idő már délutánra jár, a helyzet mindig változóbb lesz. A kocsisokat félig kótyagos kortések sarkalják nagyobb gyorsaságra. A közönség türelmetlensége tetőpontjára hág: kitűzték a zárórát. Rövid várakozás után kihirdetik az eredményt. A tömeg lelkes éljenzéssel üdvözli a győztes jelöltet. Harsogó zenészó mellett vonulnak végig az utcákon, mindig több és több járókelő csatlakozik a menethez. Alig néhányan veszik észre azt a pár embert, kik az ut másik végén gyűltek össze. Ugyan, kik lehetnek ott? Ha közelebb lépünk, szomorú kép tárul szemünk elé. Egy kétfogatu kocsi áll ott, de csak egy ló van befogva, a másik kimerülten, végső vonaglásban hever a földön.

A kocsis dühösen rugdalja a szenvedő állatot és káromkodva meséli a körülállóknak, hogy „a komisz gebének éppen most kellett felfordulnia” és hogy miatta őt neveztek lusta naplopónak, pedig „ez a semmire-

való pára” az oka mindennek, mert már nem *akart* tovább dolgozni.

Mialatt a rendőr jegyzeteit írja, a gyepmester kocsija eltávolítja a hullát. Látnivaló nincs már, az emberek eloszlanak és pár perc múlva senki sem gondolt többé a szegény ló tragoediájára. Legfeljebb egy-egy figyelmesebb sétálónak tűnik fel az a nagy vérfolt ott a kövezeten, de az sem tűnődik soká, hanem közönyösen folytatja utját.

Egy esetet említettem csak, de gondoljuk meg, hányszor fordul elő az ilyesmi. Pedig ez az állat talán még szerencsés társai között. Kimerült, összeroskadt és rövid kinlódás után megszabadult a nyomoruságtól. Életben maradt társára valószínűleg még rosszabb sors vár. Fáradtan, reszkető inakkal, egyedül vonszolja haza a kocsit. Már utközben érezteti vele a kocsis, hogy rossz kedvű, mert felírta őt a rendőr s mikor hazaérve a gazda is lehordja, a szegény párán tölti ki bosszuságát. Ápolás helyett durva ökölcsapás, rugdalás a bére és a jól megcsolgált bő táplálék helyett silány, alig elégséges abrakot dobnak eléje. Másnap pedig újra kezdődik ez az élet, nap-nap ulán egyformán, míg végre nem bírja tovább az igát és nyomorultan kidől.

És milyen kevesen veszik észre szenvedéseit. Igaz, hogy mikor nemzetek és népek jólétéről van szó, nem érünk rá az oktan állat sorsával törődni. Hiszen a legőszintébb állatbarát sem kívánhatja, hogy a lapok a csatában elesett embertársainkkal együtt ugyanegy cikkben megemlékezzenek az elhunyt állatokról is; de azért, ha elült a vihar és megnyugodtak a kedélyek, megérdemlik a társadalom eme robotoló páriái, hogy részvétellel emlékezzünk meg róluk.

M. E.

Jó példa.

Egy öreg tanító így ír: Egy kis, szép fekvésű, erdőtől övezett község iskoláját minden oldalról kertek határolják, a gyümölcsfákon mindig töménytelen énekes madár sűrög-forog. Télen a pintyökék, cinegék, rigók, aranybegyek az iskolaelőtti téren szedegetik a morzsákat. Én azonban magvakat s husmorzsákat is szórtam osztályom ablakának a párkányára s csakhamar örömmel láttam, hogy szárnyas vendégeim pontosan megjelennek. Eleinte növendékeim figyelmét ez zavarta, én azonban abbahagytam a tárgyat, melyről éppen szó volt, megmutattam nekik a madarakat, figyelmeztettem különféle röpkülési módjukra, utánoztam hangjaikat, ez a természetrajzi órán kitömött madarak vagy képek segítségével lehetetlen, pedig erdőn, mezőn nagyon nehéz a madarakat tollazatukról felismerni, legtöbbször csak a repülés módja s az ének szolgál irányadóul. Az iskola igazgatója eleinte ellenezte a dolgot, midőn azonban szépen megkértem, hogy hagyja meg nekünk ezt a kis örömet és midőn látta, hogy a tanítás nem szenved, sőt a gyermekek élénkebben érdeklődnek s szorgalma-

sabbak, beleegyezett. Nekem elégtételül szolgált, hogy sikerült a gyermekek szeretetét az állatvilág iránt felébresztenem annyira, hogy otthon is etették a madárkákat s nekem örömmel ujságolták, hogy hány és milyen madarat vendégeltek meg. Később értesültem, hogy sok gyermek távozásom után is etette a madarakat, úgy otthon, mint az iskola előtt is. Jó példa nagyobb hatást gyakorol, mint a legszebb szavak és indítványok tömege s ha a szeretet felébredt néhány állat irányában, az nem marad csak arra a néhány példányra korlátozva, hanem csakhamar kiterjed minden állatra. Az utolsó megjegyzés nagyon találó; a madarak etetése télen ugyszólván az első lépés az általános állatvédelem felé. A tanítók mindenütt ilyen értelemben nevelhetnék tanítványaikat.

A lipcsei kocsisiskoláról.

A „Deutscher Tierfreund“ írja, hogy azok a növekvő veszélyek, melyek nagyvárosokban a járókelőket nehéz kocsik, kerékpárok és más közlekedési eszközök részéről fenyegetik, továbbá annak felismerése, hogy a hajtást — mint mindent — tanulni kell, arra birták a lipcsei kocsi- és lőtulajdonosok szövetségét, hogy saját iskolát nyisson a kocsisok szakszerű kiképzésére. Ezzel egyszersmind szakítottak azzal a régi nézettel, hogy: „elég, ha valaki felül a bakra, a gyeplőt és ostort a kezébe veszi, a többi magától jön“. Persze, hogy magától jön, de nagyon sokszor a gazda és járókelő közönség kárára. A legutóbbi időben előfordult, hogy egy fuvarost elítéltek, mert egy hajtásban járatlan egyént — kocsisnak az ilyet nem nevezhetjük — alkalmazott. A tanulatlan egyén rendszerint egyszerre veszi kezébe a gyeplőt és ostort és azokkal a lónak teljesen érthetetlen módon bánik: a gyeplőt rángatja és a ló azt hiszi, hogy meg kell állania, egyidejűleg az ostorral biztatja és a ló azt hiszi, hogy indítania kell; legokosabb, ha ily esetben a ló megáll, mert hiszen nem kérdezheti, hogy tulajdonképpen mit is akarnak tőle; ehhez járul még, hogy a kocsisnak nagyvárosban több mint 100 §-ból álló rendőrségi szabályt kell tudnia, hogy minduntalan kellemetlen összezőrdülése ne legyen a rendőrséggel és elkerülje a büntetéseket. A kocsisiskola tanterve felöleli a hajtás gyakorlati tanítása mellett, a rendőrségi szabályok ismertetését és a megbetegedett lovak ápolását. Az iskolában a hajtást úgy könnyű, mint nehéz kocsin tanítják. Az oktatás ingyenes. A hajtást külön tanítják könnyű, és külön nehéz járműveken. A tanítványok tetszésétől függ, hogy melyiket választják, de megtanulhatják mindkettőt is, e

szerint vizsgáznak és kapnak hajtási engedélyt. A gyakorlatot egy mester tanítja, hetenkint kétszer, szerdán könnyű, pénteken nehéz szekéren; egy napon több mint 12 tanuló nem vehet részt. A tanítás alatt a növendékek mesterüknek engedelmességre kötelesek, s a szövetség költségén beszerzett zubbonyokat, ostorokat stb. használják és azokat kimélni tartoznak. Ismételt rendetlenkedés esetén a tanulót kizárják. A felügyeletet a szövetség elnöksége teljesíti, ki minden óra egy-egy tagot rendel ki az órákra. A növendékek egy belépési nyilatkozatot töltenek ki, azt aláírják, mire írásbeli engedélyt kapnak, melynek birtokában a tanítómesternél jelentkeznek. Egyelőre csak a munkaadók ajánlata alapján vesznek fel hivatásos kocsisokat. Az oktatás addig tart, míg a tanítómester a növendéket kellőleg kiképezettnek jelenti. A tanításnál használt lovakat a szövetség tagjai bocsájtják rendelkezésre. A gyakorlótérrel és lerakáshoz alkalmas anyagot tartanak s mindenféle anyagot forgalmi akadályok képzésére, hogy a leendő kocsisok megtanulják az akadályok elhárításának különféle módjait. Havonta egyszer egy állatorvos tart előadást a lovak ápolásáról és egy jogász a rendőrségi szabályrendeleteket ismerteti. Gyakorlat közben a tanítómester is tart elméleti előadást a kocsisnak hasznos tudnivalókról. A vizsgálatot 3 szövetségi tagból álló bizottság tartja, a városi hatóságot pedig felkérjük egy negyedik bizottsági tag kiküldetésére, az ötödik tag egy szakértő munkaadó. A levizsgázott növendék bizonyítványt kap s tervezik, hogy a városi hatóságot is felkérjük annak láttamozására.

A fenti terv szerint létesített és vezetett iskola fennállásának első évét befejezte s a közelmúltban megtartotta első vizsgáját, a jelen voltak teljes megelégedésére. A vizsgálaton résztvevett az ottani állatvédő egyesület kiküldötte is. Az iskola alapítójának: a fuvarosok szövetségének jelenleg 150 tagja van; minden tag évente 6 márkát fizet, ami az iskola fennállásának elég biztosítéka; ezenkívül Lipcse város tanácsa — felismerve az iskola rendkívül szükséges voltát — nemcsak saját telkeinek egyikét engedte át díjtalanul gyakorlótérnek, és az azon lévő épületet az elméleti oktatás céljára rendelkezésre bocsájtotta, hanem az 1903. és 1904. évben 500—500 marka segélyt szavazott meg. A szövetség tagjaitól tagdíj címén befolyt 924 marka, a mi a múlt évi maradvánnyal együtt 1580 marka 40 pfg készpénz készletet tesz ki. A kiadás 1090 marka 16 pfg, így tehát az 1904. év elején 490 marka 24 pfg. készpénz maradvánnyal rendelkezik. Így tehát a kocsisiskola eléggé szilárd alapokon nyugszik ahhoz, hogy mindenki jó eredményre számíthasson. A munkaadó a lovak gondo-

sabb ápolására, tartására számíthat, a kocsis pedig kedvezőbb fizetésre, mert az iskolában nyert bizonyítványa alapján nem ott képzett társai felett jelentékeny előnyben van.

A láncos kutya sorsa.

Az állatvédő egyesületek védik a madarakat, lovakat s istállózott állatokat. Ez helyes. De nem kellene-e a házőrzővel is kissé törődniök? A kutyanemzetség tagjainak általában jó dolguk van; elkísérik urukat, szabadon futkoshatnak, jól táplálkoznak és jó hálólhelyük van. De vajjon gondolkodott-e már valaki a házőrző sorsán? Igaz, hogy sokan kérték már, hogy tartsák a házát tisztán; de elég ez? Ezenkívül már igazán nem lehet semmit se tenni a szegény állat javára?

A kutya természete megkívánja a szabad mozgást, futkosást, olyan társaságszerető, hű és ragaszkodó, hogy urát kísérve, még társait is figyelmen kívül hagyja. Ezzel ellentétben, milyen a láncos kutya sorsa? Sokszor olyan rövid láncra kötik, hogy alig bír mozogni; egy pillanatnyi gondolkodás eléggé mutatja, milyen kínlódás lehet ez. A házőrző lakása egy kunyhó, amely talán nagyon csinosan van befestve, de szűk és esős időben nedves, mert a kunyhó rendszeren pusztá földön áll és a házikó résein becsepeg az eső és hólé; télen sokat szenved a hidegtől, mert nincs helye, hogy szaladgálhasson és így melegedjék fel. Kunyhója rendszeren az udvar valamelyik zúgában áll, ahol nagy unalmában és elhagyatottságában csaholással szórakozik. Még enni és inni sem mehet; az italát, ételét eléje teszik — ha ugyan el nem felejtik. Ez az élet egyformán folyik 1, 2, talán 10 éven át s a gazda még abban a hitben van, hogy az állatokat nagyon szereti és jól bánik velök. Igazán hasznos az ilyen házőrző? Képes az ilyen kutya a tolvajokat elriasztani? Bizonyára nem, mert azok a kunyhóval ellenkező oldalon másznak be; ha a háznép valamelyikét megtámadják a házőrző meg nem védheti, mert meg van lánczolva; éppen ez okból a gyanus csavargókat sem riaszthatja el; csak szűkölhet, voníthat és még szerencse, ha az utczagyerekek kövel nem hajigálják. Ilyen körülmények között nem csoda, ha a kutya harapós és rosszindulatú lesz; ha vonítással vagy ugatással zavarja a szomszédokat, egyszerűen elverik s a szegény nyöszörögve húzódik kunyhójába; sokszor éjjel panaszosan vonít: ez irgalom és igazság utáni vágyódás hangja. Tekintetek szájalommal a hű állatra ti gazdák, meg vagyunk róla győződve, hogy belátjátok tévedéseiteket és jövőben jobb bánásmódban részesítitek

őket. Az eddig oly szerencsétlen állat megint örül az életnek és fokozott ragaszkodással és szeretettel fogja háláját leróni.

Züricher Blätter für Tierschutz.

Az orosz táborig kutyák működéséről.

Az orosz hadsereg kutyáiról *Persidsky* kapitány érdekes dolgokat közöl. Az ő századának 7 kutyája van, melyek a kukoricaföldeken fekvő sebesültek felkutatásánál jó szolgálatot tesznek. Különösen az angol kutyák intelligenciája bámulatos, ezeket Charbinban tanították és kiküldötték, hogy elrejtőzött embereket szaglássuk utján kutassanak föl; ennek következtében sohasem tévesztik össze a japánokat és oroszokat. Egy ütközet alkalmával 23 embert találtak meg olyan helyeken, ahol a kutyák nélkül soha senkinek eszébe se jutott volna keresni őket; mindannyian oroszok voltak. Ez a japánokra nézve szomorú, de európaiakhoz szokott kutyák sohasem csatlakoznak ázsiaiakhoz. A kutyákat oly helyre küldötték, ahol nézetük szerint japánok feküdtek, de a kutyák érintetlen vizes palackkal tértek vissza, nyilvánvaló tehát, hogy az ellenséget meg nem közelítették.

Egyesületi hírek.

Országos Állatvédő Egyesület

(VII., Nefelejts-utca 14. sz.)

Az Országos Állatvédő Egyesület február hó 25-én választmányi ülést tartott, melyen marosi Máday Izidor ny. min. tanácsos elnöklése mellett jelen voltak: Grimm Gáspár ügyv. alelnök, Osztóics Mihály alelnök, Kukuljevič József tiszteletbeli tag, Battonyai Ödön, Franke Pálné, Grimm Gusztávné, Hangl Józsefné, Kolosváry Albina, dr. König Henrikné, dr. Lendl Adolfné, Miskó Józsefné, Párducz Erzsébet választmányi tagok és Honétzy Margit tag; Battonyai Ödön, Borbély Vidor, Fein Dávid, Fülel Sz. Lajos, Ilosvay Bertalan, dr. König Henrik, dr. Lendl Adolf, Rothmann Jakab választmányi tagok; Franke Ágost titkár és Hänslér Károly jegyző. Kimentette magát Nagy Jenő vál. tag.

Az elnök üléstmegnyitó szavai után felkéri a jegyzőkönyv hitelesítésére dr. Lendl Adolf és Fülel Sz. Lajos urakat, azután a múlt ülés jegyzőkönyvét olvastatja fel.

Következett a titkár jelentése az ügyforgalomról, melyből mint figyelemreméltóbb pontokat kiemeljük a Berliner Tierschutzvereinnek az olasz vadászati törvényjavaslatnak módosítását és hasznos madaraink védelmét célzó javaslatát, melynek keresztülvitele körül különösen az „O. Á. E.” elnöke fáradozott. E kérdéssel az „Állatvédelem” 2. számában már

bővebben foglalkoztunk s hasonlóképpen foglalkoztunk lapunk 1. számában a „Magyar Ornithologiai Központ” igazgatójának Herman Ottónak hozzánk intézett soraival, melyekben mesterséges fészkelő odvak elhelyezését ajánlja kísérletképpen a Városligetben.

A titkár jelenti, hogy az „Association protectrice des animaux” Párisban kérdést intézett egyesületünkhöz, hogy a következő állatvédelmi kongresszus megtartását hol óhajtanók. Elnökségünk Milanó mellett nyilatkozott, mely már egy ízben a legközelebbi kongresszus helyéül ki volt tűzve.

Jelenti továbbá, hogy Fiumében a közelmúltban állatvédő egyesület alakult, melynek elnöke báró Wranyisányi György, titkára Munich Ferencz állatorvos, a választmány tagjai pedig többek közt dr. Donáth Imre min. oszt. tanácsos és dr. Majlánder Mihály orvos. A fiumei egyesület alapítása körül nagy érdeemet szerzett K. Nagy Sándor választmányi tagunk, ki személyesen érintkezett az ottani illetékes személyekkel, leküldette nekik kiadványainkat, sőt egy ottani lapba cikket is irt, amiért köszönetünket kell kifejeznünk. Petrosényben pedig báró Ehrenberg kezdeményezésére állatvédő egyesület van alakulóban.

A választmány újra kiadott „Állatvédelem” című lapunkra nézve is határozott és megbizta annak szerkesztésével Kukuljevič József kir. állatorvost, ki a választmány egy másik határozata értelmében Ernő-utcai székházunk állatvédő telepén az állatorvosi teendőket fogja végezni.

Az „O. Á. E.” évkönyvét azután a közszegi egyesület előterjesztése alapján a vidéki egyesületek hozzájárulásával mint az összes magyarországi állatvédő egyesületek évkönyvét fogja kiadni.

A „gyermek-naptár”-t az egyesület idén 20 ezer példányban nyomatta. Elnökünk kezdeményezésére az „O. Á. E.” felírt a vallás és közokt. miniszterhez, ki kérelmünk értelmében a „gyermek-naptár”-t a tanfelügyelőségeknek pénzért való terjesztésre ajánlotta.

Végül a titkár megemlíti, hogy az Uránia színházban Pálmai Henrik „A ló” című darabját adják, melyből kifolyólag báró Kemény Árpád felszólította egyesületünket, hogy járjon közbe, hogy az előadásokon az állatvédelmi eszmék is kifejezésre jussanak. A szerzővel érintkezésbe helyezkedvén, az egyesület elérte, hogy az darabjában az állatvédelmi tendenciákat lehetőség szerint szóhoz juttatja, sőt megígérte, hogy a lóról kiadandó könyvében azokat folyton szem előtt fogja tartani.

Ezután bejelenti a válaszmánynak, hogy az „O. Á. E.” közgyűlését március hó 25-én délután 4 órakor tartja, melynek napirendje a következő:

Évi jelentés, rendőrök jutalmazása, pénztári és számvizsgálati jelentés, költségelirányzat, választások.

Következett a pénztáros jelentése, s a választmány elfogadta a legközelebbi közgyűlés elé terjesztendő költségvetést.

Végül a felügyelői jelentés, mely után — több tárgy nem lévén — elnök az ülést bezárja.

Február havában belépett tagok: Danek Antalné hiv. neje, Simon Rezső, Ember Károly magánhivatalnok, Pecháta Endre kuriai bíró.

Február havában az „Állatvédőház” fentartására adakoztak: Dangel Antonia 2 kor., báró Pongrácz Vinczéné 20 kor., Krempe János 2 kor., Pesek Ferenczné 1 kor., özv. Treszler Károlyné 1 kor.

Általánosságban ajándékoztak: Krizbay Mária 5 kor.

A „Soproni Állatvédő-Egyesület” közlései.

Az egyesület könyvtára most a soproni „Pannonia” szállodában van elhelyezve.

Könyvtáros Wodill Frigyes főelemi iskolai tanító. A könyvtár minden szerdán az ott tartandó társas estélyek alkalmával este 8-tól kezdve nyitva van. A tagok könyveket olvasás végett haza is vihetnek. A könyvtári rendszabályok ezen alkalommal betekintethetők. A könyvtár természetesen még kezdő stadiumában van és azért egyszerre ki-ki csak egy-egy kötetet kaphat kölcsön. A folyó évi folyóiratokat hazavinni nem szabad, ezeket csak a könyvtári szobában lehet olvasni.

A könyvtár áll jelenleg 72 magyar állat- illetve madárvédelmi műből 22 kötetben; 6 kötet egyéb magyar műből és 29 német állat- illetve madárvédelmi műből 14 kötetben; végül 2 magyar és 2 német folyóirattól.*

A könyvtárban nemcsak állattulajdonosok, nemcsak minden állat, — illetve madárkedvelő, hanem az egyesület vadásztagei is sok hasznosat és utánzásra méltót találhatnak. Vadászat alkalmával ugyanis számtalan állatkinzás fordul elő, miért is jogos állatvédelmi törekvéseink követelik, hogy a vadászat is okszerű, humanus módon üzemeljen.

Jutalmak kiosztása. Mult hó 19-én a soproni városház disztermében azon jutalomdíjak osztattak ki ünnepélyesen, amelyet a soproni állatvédő-egyesület évenként azon soproni és sopronmegyei erdő-, mező- és rendőrök, valamint utkaparók részére kítűz, akik az állat-, illetve madárvédelem terén buzgóságot tanúsítottak és eredménynyel működtek. Ezen alkalommal 22 rendőr részesült jutalmazásban, aki a lefolyt évben 31 állatkinzási esetben lépett közbe.

Dr. Nessel Károly rendőrfőkapitány képviselőjében Fertsák Ödön fogalmazó nyitotta meg az ünnepélyt egy, a jutalmazandókhöz intézett lelkes megszólítással, amelyben az állatvédelem terén tanúsított buzgóságuk közművelődési és közhasznú jelentőségét ecsetelve, a nemes törekvés érdekében való további, fokozódott tevékenységre buzdította őket.

Rendőrségünk eredményteljes működését az állatvédelem terén nemeslelkű rendőrfőkapitányunknak, egyesületünk érdemes disztagjának köszönhetjük, aki folyton buzdítólag hat a legénységre és fenti czélra sajátjából is kítűz, illetve adományoz évenként egy nagyobb jutalomdíjat.

A jutalmak kiosztásával végét érte az ünnepély.

A soproni egyesületbe **ujjonnan belépett alapító tagok:** Rupperecht Olivér nagybirtokos (Sajtoskál), idősb Wolf Lipót és Wolf Ignác bornagykereskedők (Kismarton); **rendes tagok:** (soproniak) Dunkl József városi erdőész, Krickl Gábor városi könyvelő, Kosztrabszky Ferencz kir. pénzügyi fogalmazó, Szilágyi Imre megyei árvaszéki ülnök, Gellis Miksa kereskedő, a „Soproni Takaré- és Kölcsön-egylet” és Mayer Géza m. kir. posta- és távirtdatiszt; **vidéken:** Horváth Máté plébános, Kertes, Sopron megye. ifj. Kühnel Márton Kárász, Baranya megye és Zellner Ferencz tanító, Félszerfalu, Sopron megye.

A soproni egyesület részéről az ifjusági tagok között kiosztott ajándékkönyvecskék és emléklapok számát helységenként évi értesítőjében közli.

Krump Miklós.

* Az egyesület I. titkára Krump Miklós m. kir. posta- és távirtdafőtiszt, ki a könyvtárt létesítette és rendezte, most pedig újból szaporította egy 12 nagy kötetből álló vadászati folyóirattal (180 korona értékben) mint ajándékkal. (Szerkesztő).

A KAVICSGÖDÖR.

IRTA: SCHOENAICH-CAROLATH EMIL herceg.

Fordította: Ferke Ágost.

3

Erre hirtelenül összegyűrött papir nesze hallatszott; a gyorsan visszatolt szék felborult; élénk fokozódó szóvita keletkezett, melyet egy haragos hang vezetett; s mely minden védelmet visszautasított.

Lent néhány érkező-málhás kocsi zörgése hallatszott. A kapu elé érve megszűnt. A kísérést határozottan visszautasítva, elhagyta az öreg ur a fogadót s néhány kékcsestés papirost véve át egy szekeresztől, azt felvillanó gyufák világítása mellett olvasta el. Azután beült az egyik kocsiba s a kis vonat gyorsan tovatűnt a göröngyös uton, imbolygó lámpásaival — az éjbe.

Fent pedig, ruhástul, csizmástul heverve ágyán, a parancsnok ugyancsak rosszul alhatott. A tábori őrségnél zajos volt az élet, a szélről lobogtatott tüzek mellett, a vörös háttérből ugrándozó, táncoló katonák körvonalai váltak ki.

A kavicsgödör elhagyatott volt; benne hevert a kiszenvedett ló hatalmas, daganatoktól borított alakja. S boldogan, hogy végre néki is szabad pihennie, kényelmesen terpesztette szét kinyujtott, alakatlan lábait.

Felkelt a hold. Odavilágított a barázdás mezőkre és minden kupon meg-megpihent. Majd lassan végigkuszott a kimult állaton és annak nyitott, üveges szemében zöldes, hamis, kárörvendő fényt ébresztett.

*

Ólomszürkén derengett a reggel; a házak udvarain megszóltak a kakasok. Egyszerre balról, rövid időközben meg-megszűnő puskaropogás hallatszott. Hogy ott valami nincs rendben, azt még a laikus is elképzelhette, de a faluban alvók dehogyan gondoltak a veszedelem eshetőségére:

„Az ellenség messzire van: pihenhetünk!”

Álmosan nyújtózkodtak és káromkodtak az álrádó miatt.

De ime, a falu máris tele van ellenséggel!

Dzsidások vágatnak az utcákon s összekaszabolják mindazokat, kik félig félöltözködve rohannak ki szállásaikból. Azután egyszerre eltűnnek, mint a szellemek s csak a falu szegélyén lévő házakból, kitűnően fedezve tüzel egy erős osztag, mely oda befészkelte magát.

Nem marad idő az utcai harcra. Az e rajtaütéssel szétszórta századok rohannak a falu ellenkező oldalán lévő kijárat felé.

— Sorakozó! Hangzik a parancs.

— Sorrakozó a kavicsgödörben!

A tömeg ellepi a kavicsgödört; de ott bizony nem valami kényelmesen érzi magát. A tegnapi ünnep maradványai közt, szardínia bádóg-dobozok és törött palackok közt, ott hever a kimult ló. Néhánynak, így kinyújtózkodva, még óriásibbnak tetszik, mint életében volt.

Megmerevedett szájszéleire, melyek alól kilátszóttak fogai, a halál félig megelegedett, félig gunyos mosolyt varázsolt, mintha azt akarnák mondani:

„Ide nézzetek! Nekem ugyancsak kijutott az élet keserveiből; de kiszenvedtem. Am ti még nem tudhatjátok, hogy mi következik ezután. Én nyugszom békén, jól érzem magam. Bizonyára jobban, mint ti!”

Az előtér szegélyén rövid, szürke vonalok láthatók, melyek lövés nélkül közelednek, el-eltűnedezve.

Talán a korai hajnalidő, talán az ellenség közelsége miatt, a legtöbb katonát megszállja a fojtó kényelmetlenségérzet.

— Tartani a kavicsgödört! — kiáltják a tiszték.

A mélyedésből vadászrajok törnek elő és rögtön messzire pásztázó, élénk egyes tüzet kezdenek.

Szemben, a kelő naptól megvilágított dombokon, apró, sötét csoportok látszanak, melyeket bizonyos közők választanak el egymástól. Egyszerre onnan tölcseralaku felhő tör elő. Az állás felett, de tulmagasan felette süvölt el egy gránát, mely a fenyveserdő szélén, lángholva, sziporkázva robban szét.

— Rossz jel, szól az őrmester, ki szárnyraja mellett hasal. Azok odaát közelebb vannak hozzánk, semmint sejtik.

— Az áldóját, ez talált!

Egy századparancsnok, ki az előző estén kacagva nézte a kémfogást, lerepül lováról s mint odafreccsent festékfolt marad az agyagbarázdán. Az egyik katona pedig a tegnapi társaság leghasznosabb legénye, orditva, mint egy örült, hátraszalad a rajvonalból, kezével támasztva lógó, szétroncsolt állkapcsát.

Két más gránát követi emezt, másodpercnyi időközzel: mindkettő vészthozó találat. Egy szakasz, elborítva a repeszdaraboktól, hátrátántorog; megbomlott rajvonalak tölcserszerűen vonulnak vissza, de az ellenséges üteg kihaszználja helyzetét, most shrapnellekkel tüzel. A lövedékek, mint kis viharfelhők robbannak szét az égen és ólomesőt zudítanak a katonákra, áttörve minden fedezéket, szétforgácsolva a fákat.

A német lövegek, melyeket felhőszerű gőz borít, aggasztó biztossággal lövik a találatokat s a védők, kik érzik, hogy a belőtt ellenséges tüzés villa közé fogta őket, gyorsan, tulgyorsan elhagyják a kavicsgödört.

A holterepen, a magaslat mögött ismét sorakozik a zászlóalj és az ott elhelyezett hadosztály kötelékében előnyomulásra készen áll.

A vezérkar ellovagol az arcvonaltól előtt a segéd-tisztekkel és ezredkürtösökkel. Elöl, mindnyájuk előtt egy alacsony, zömök öreg ur, aranytól ragyogó sapkában.

A harmadik zászlóalj elé érve, nem fogadja a tisztelgést, hanem megállitva lovát, kérdi:

— Van-e köztetek egy Schrietz Péter nevű derék fiu?

A vezetők tovább kiáltják a nevet az egyik századtól a másikhöz.

Hirtelen előtör az arcvonaltól egy felmálházott kis ujonc. Biz ő nem tudta, hogy megdicsérik-e, vagy hogy haditörvényszék elé állítják-e?

(Folytatása következik.)

ÁLLATVÉDELEM

◦◦◦ A MAGYARORSZÁGI ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK KÖZLÖNYE ◦◦◦
◦◦ KIADJA AZ ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET BUDAPESTEN ◦◦

Ezen lap közleményeinek utánnnyomását nemcsak szívesen megengedjük,
hanem tisztelettel kérjük is.

Megjelenik egyszer havonkint || Előfizetési ára 1 évre 2 korona

II. ÉVFOLYAM	1905. ÁPRILIS	∴ 4. SZÁM ∴
--------------	----------------------	-------------

Hasznos tudnivalók a lovak ápolását illetőleg.

Jó- vagy rossz bánásmód iránti fogékonyság. Mindenki, akinek alkalmá van vagy volt lovakkal bánni, megfigyelhetette, hogy azok rendkívül szeretik a jó-, gyöngéd bánásmódot, viszont azonban rendkívül érzékenyek s a rossz bánásmódot jól megjegyzik maguknak, bántalmazójukat pedig egyhamar el nem felejtik. Sok lónak eredetileg jó, szelid természetét csak a durva bánásmód változtatta meg.

Tisztítás. Régi szokás a lovakat esténként, a munka befejeztével, piszokkal, porral borítva az istállóba vezetni. Csak másnap reggel, munkába fogás előtt, kezdik a lovakat vakarni s az előző nap szennyétől, valamint a lehámló bőr-

részekről megtisztogatni. Pedig a ló egészségének éppen nem válik előnyére, ha az éjjelt porral, piszokkal, beszáradt izzadtsággal borítva kell töltenie. Már csak ezért is minden este, befejezett munka után meg kellene a lovat tisztogatni; emellett a lovak egészsége is jobb karban maradna. A vakarás, kefézés megnyitja a bőr porusait, ha tehát hideg téli napon, rögtön a tisztítás után el kell hagynia a lónak meleg istállóját, természetesen sokkal hamarabb hül meg, mintha bőre este nagyobb nyugalomban volna. Ezért kellene este vakarni, reggel pedig csak könnyű, puha kefével vagy ruhával le-törölni a ló szőrét.

Usztatás. Meleg időben, ha a lovak nem izzadnak, valóságos jótétemény rájuk nézve az usztatás, de a víz hőmérséke ne legyen alacsonyabb, mint 17° R. A fürdés tartama 10—15